

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Leven Ende Deughden Vande Vveerdighe Agnes Van
Heilsbagh Gheestelycke Dochter Onder de bestieringhe
der Societeyt Iesv**

Huysmans, Daniel

T'Antwerpen, 1691

XXV. Haere Doodt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37188

leefde, haer tijdelijcke middelen ten meestendeele be-
steedt heeft, tot Godts-dienst, tot vermeerderinge van
sijn eere ende glorie, tot vervoorderinghe der zi-
len-
faeligheyt. Dat haer begeerten waeren, duysent-mael
meer te hebben, om duysent-mael meer hier toe te be-
steden. Dat sy wenschte, met haer tijdelijck goet, oock
vleesch ende bloedt hier toe te schencken. Dat sy dick-
wils dese vierighe begeerten uyt haeren mondt ghe-
hoort hadde: ende dat haer herte, door de liefde Godts,
aengaende dese milddaedigheyt seer wijdt verbreydt
was.

XXV. CAPITTEL.

Haere Doodt.

Agnes, die soo diep-grondighlijck in Godt ver-
slonden, ende soo dickwils met hem vereenight
was, heeft heele jaeren naer de doodt verlanght, om
onscheydelijck haeren Schepper te besitten. Dit ver-
langhen gheeft sy in haer schriften op vele plaetsen te
kennen. Eenighe van dese plaetsen sal ick hier by-
brenghen, eer wy tot haer af-sterven komen.

Den 20. Julij 1637. schrijft sy aldus. *Tusschen acht en-
de negen uren, als ick door Godts gratie, inde Kercke der So-
cieteyt een Misse van Requiem hoorde: gevoelde ick my son-
derlinck getrocken, gelijk ick my acht daeghen, ja meer ge-
voelt hadde, met een groot verlanghen tot Godt, om vanden
kercker mijns lichaems ontbonden te wesen, ende eens ten
vullen hem te genieten, die mijn ziele soo seer Bemint: met
overgevinghe van mijnen wille, om daedelijck de suverin-
ge van mijn ziele door 't Vagevier t'ontfanghen, soo langh als
't mijnen Beminden soude gelieven. In dien selven oogen-*

leest

V 3

blick

blick soude ick uyt liefde dese straffe blyhertelijck ontfanghen ende verdraegen hebben. Hier mede in Godt ingekeert zijnde, sagh ick het Vaderlijck herte als een heet-brandende vier. Wijd geopent, ende mijn selven in het Vaderlijck herte als gesmolten. Ende ick gevoelde, als of uyt dat altijt brandende Vaderlijck herte, innighlijck tot my geseyt wiert: Siet, ende geniet u eygen rust-plaetse, die u eeuwelijck sal verjont-blijven, sonder oyt gescheyden te worden. Ick en soude niet kunnen te kennen geven hoe ick my hier gevoelde. Ick en konde nochtans de begeerte niet versetten, van in't Vagevier gesuyvert te worden. So dede ick een innighlijcke vraege aen Godt, hoe't kan wesen, dat een ziele in dat heet-brandende bedde van't Vaderlijck herte altijt kan blijven rusten, daer sy vol van wreughden, ende van glorie verslonden, ende gesmolten sal blijven, ende dat dese ziele even-wel tot de plaetse der suyveringe moet gaen. Want ick sien my van onvolmaeckheden vervult: soo dat ick een groot Vagevier noodigh hebbe, dat ick niet voor-by en kan, noch oock en wille. Want gemerckt dat inden Hemel niet onsuiver en komt: hoe soude ick tot Godt komen, ende inden Hemel, in't Vaderlijck herte, in hem, ende in sijn liefde altijt versmolten blijven? Hier op verstont ick, als of tot my geseyt wiert: En kan ick u tot een eeuwig in-blijven in my, niet sonder Vagevier roepen? ick sal u hier noch levende u Vagevier geven: ende soo in u lichaem, als in uwe ziele, pijnen ende benauwtheden laeten overkomen, besonderlijck in't leste van u leven, met groote verlaetenthey. Nochtans ick en sal u ten minsten niet af-gaen: al is't dat u mijn gevoelijcke teghenwoordigheyt voor eenen korten tijdt sal ontrocken worden, tot suyveringhe van uwe ziele. Daer nae sal ick u tot mijn eeuwighe glorie haelen, al daer dy noyt en sullen gescheyden worden.

Hier gonghen alle de begeerten mynder ziele. Wijd open
om

om lijden te versoeken ende dat dit mocht wesen sonder mijnen naesten moeyelijck of lastigh te vallen: dat ick alijt pijnlijckheden mocht voelen, soo langh als dit leven noch soude dueren. Ick gaf my over aen Godt, om alles te verdraeghen sonder verkiefsinghe: ende badt hem seer innighlyck om van daegh te beginnen, met overgevinge van ziele ende lichaem, om met my te doen, ende te laeten, al wat sijn Majestejt gelieven soude.

Als ick nu t'huys quam, was ick noch seer vervult, met een verlanghende begeerte om eenighe lichaemelijcke pijnen van Godt t'ontfanghen. Godt gaf my d'alderonweerdighste een luttel tusschen elf ende twelfuren, door eenen onverwachten val. Want van ick wat pijn behiel inden rechten arm ende het recht been, maer luttel; nochtans om Godts gratie aen my gedaen, veel, om mijn onweerdigheyt. Ick versoecke meer: ick aenroepde de Moeder Godts, op dat sy my door haeren Sone gratie verkrijghe om alles verduldelijck te verdraeghen, ende nergens hem te mishaghen.

Uyt dit schrift fiet men, hoe yverigh dat sy was om te sterven, ende om haer ziele door het lijden tot Godts besittinghe te bereyden.

Op den 30. Julij 1638. schreef sy aldus. Ick gevoele in my een begeerte om van dit leven onbonden te wesen, ende eenwelijck sonder scheidighe in dien te blijven, inden welken ick my opgetoghen gevoelt hadde. Ick badt Godt, indien het sijnen Wille was, ende my het salighste, van desen kercker des lichaems verloft te worden: ter oorsaecke dat uyt my niet goets voort komt. Maer indien 't Godt behaeghde, dat ick hier langer soude blijven, tot vermeerderinghe sijnder eere ende glorie, ende tot verwoordinghe van mijn saligheyt, ende van andere: dat ick my geheelijck in sijnen alderlieffsten Wille liet sincken, al soude ick hier leven tot het eynde des wereldts.

Den

Den Wille des Heere moet in ende door my altijd volbrocht worden.

Hier sagh ick klaerlijck dat mijnen tijdt noch wat langh soude dueren. Daerom badt ick om gratie om tot meerdere deughden ende volmaeckheden te komen, ende sonder eenige eygen baet-soeckinghe, alles te doen ende te laeten om Godt alleen, in wien ick betrouwe, door de mede-hulpe van mijnen H. Vader Ignatius, door onser aller Moeder, door haeren Sone in't Vaderlijck herte: op dat hy ons bermhertigh zy, ende in genaede op-neme uyt den modder van alle vuyligheyt.

Den 12. Januarij 1639. schrijft sy aldus. Och Wanneer sal ick my ontbonden sien van dit swaer pack des lichaems, om onverbinderlijck in die heet-brandende armen van mijnen alderlijffsten te vlieden, ende daer in te blijven? Och dat ick alle zielen mocht mede nemen, sonder een achter te laeten? Gelukkighe ure! Gelukkighen oogeblick! Mocht my alsulcke wijsheyt gegeven worden, om alle zielen door eenen geduerigen brandt der liefde Godts hier toe te trecken: ende alsulcke sterckte, om te voldoen voor alle't gene, dat de zielen dies aengaende beschaedight? Dit waere mijnen wensch, al soude ick tot den lesten dagh alle tormenten onderstaen. O Heere, ick versoeck hier toe allcenelijck sterckte ende lijdsaemheyt: doet in my, ende door my u alderonweerdighste instrument, al wat uwe hooghste Majesteit het alderbehaegelijckste is, ende ons het aldervernaederende in uwe liefde: ende dat allcenelijck om u selven; om dat uwe Majesteit het al is; ende in al, ende door al sijns selfs eeuwighe op-draeghenden lof ende danckbaerheyt altijd moet blijven.

Dit zy genoeg van haer langhduerighe wenschen ende verlangen, om't ellendigh ballinghschap van dit leven te eyndighen: waer van wy noch op andere plaetsen ghesproken hebben, ende noch voorder in't

tweede

tweede Deel sullen spreken. Laet ons komen tot haere leste sieckte, ende doot.

Dat ick van't eynde haers levens kan spreken, moeten wy danck weten aen *Ioanna van Randenraedt*: de welcke de schriften van haere Meesterisse met haer eyghen handt uyt-geschreven ende vertaelt hebbende, een getuygenisse van't saligh af-sterven van haer *Weerdige Geestelijcke Moeder* daer by gevoeght heeft: sonder welcke getuygenisse ons geene kennisse vande wijze haerder doot en soude overgebleven zijn. Met dese gedenckweerdighe getuyghenisse sluyte ick dit eerste Deel.

Agnes begoft allenxkens te sterven, eer dat *Juffrou Botters* dese wereltdt verliet. Want ghelijck haer van Godt toe-geseyt was, dat sy, tot suyveringhe van haere ziele, ende meerdere vereeninghe met haeren *Beminden*, in't leste van haer leven groote pijnlijckheden, benautheden ende verlaetinghen onderstaen soude: soo begoft *Agnes*, seven maenden voor haer doot, met groote pijnen des lichaems, ende inwendighe verlaetentheden overvallen te worden: te weten, van't beginsel van *Junius*, als *Juffrou Botters* in't eynde van *Julius* stierf.

Dese groote pijnen, ende verlaetentheden, soo ick meyne, zijn oorfaecke, dat sy in de leste maenden haers levens seer weynigh, ende inde vier leste maenden niet een woordt geschreven heeft. Want wat andere reden van dese ongewoone stilswijghentheyte kan ick hier gissen, naedemael sy in dese tijden den selven *Biechtvader* behouden heeft, die haer tot het schrijven soo stantvastighlijck aenpraemde, als alleenlijck d'inwendighe pijnen, die haer tot dit schrijven onbequaem

X

maeckt-

maeckten; ende de verlaetentheynt van allen inwendighen troost, die sy alsdan volgens de voorsegghinghe Godts onderstont, den welcken haer alle de gewoone-lijke stoffe van haer schrijven ontrock.

De pijnen, die sy alsdan lede, waeren aen de menschen onbekent, die sy heymelijck socht te verborgen: maer waeren bekent aen *Ioanna*: Want dese twee vrome zielen, d'inwendighe verholentheden die sy van den Hemel ontfonten, aen malkanderen kenbaer maeckten.

Ioanna getuyght uyt den mondt van haere Meesterse gehoord te hebben, dat in 't beginsel van Iunius in haeren rugghe daghelijcks een groote koude op stont: die daer naer in soo groote hitte veranderde, als of sy met gloeyende kolen gebrandt wiert: welcken brandt alsdan in heel haer lichaem verspreyde. Dese dagelijcksche pijnen, veroorsaecten groote flauwigheyt ende groote uytmerghelinghe van haer lichaem: maer sy bleef nochtans, met kloecken moet, gaende ende staende, sonder dit inwendigh torment aen andere te verklaeren.

Daer naer wiert sy met de watersucht bevanghen: aen welcke sieckte sy dickwils in haer leven onderworpen geweest was. Ende reyfde in de maent van November van Ruremonde naer Sittaert: alwaer sy by haer Suster dry weken verbleef. Op desen tijdt is de sieckte haers lichaems seer vermeerderd.

Te Sittaert wesende, ontfont sy van Godt eene openbaeringhe, inde welcke alle d'omstanden van haere aenstaende doot haer kennelijck gemaeckt wieden. Ende gelijk *Ioanna* van alle haer inwendige kennissen deelachtigh was, schreef sy aen de selve, nopende dese

deſe openbaeringhe eenen brief. *Ioanna* ghetuyght deſen brief ontfanghen te hebben: maer en derft d'omſtanden vande doot van *Agnes*, die in deſen brief uytgedrukt ſtonden, niet beſchrijven. Om dat deſen brief door *Agnes*, voor haer doot verbrandt is gheweest, (ſoo terſtont ſal geſeyt worden;) ende den inhoud van deſen brief ſchier uyt haer memorie ontvallen was, als ſy deſe getuygheniſſe ſchreef, 't welck langhen tijdt naer de doot van haer Meesterſſe geweest is.

Terwijlſen dat *Agnes* te Sittaert by haer Suſter was, heeft den duyvel, ſoo *Ioanna* ſeght, door quaede instrumenten, een wondere klappernye teghen *Agnes* uytgeſpoghen. Want men ſeyde te Ruremonde openlijck dat *Agnes* door wanhope ſich verhanghen hadde. Men onderſocht ſcherpelijck, van wie deſen grouwelijcken achter-klap voort quam: maer men heeft noyt den oorspronck achterhaelt. Soo dat deſe laſteringhe oock een deeltjen van haer lijden geweest is, dat Godt haer toe-geſeyt hadde, volghens haeren wensch.

Geſmerckt dat dit geſegh niet op en hiel, ende lichtveerdighlijck van ſommighe geloof wiert gelijk dat pleeggh te gheſchieden: iſmen genootſaect geweest haer van Sittaert naer Ruremonde weder te roepen, ende voor d'ooghen der menſchen te brenghen, die men ſeyde door haer eyghen handen verhanghen te zijn.

Agnes keerde dan naer Ruremonde, op den Feestdagh vande H. Catharina: ende ſnoerde terſtont door haer teghenwoordigheyt alle laſterende tonghen. Sy was alſdan in ſeer quaede gheſtelteniſſe door den waterſucht: maer gongh even-wel noch daghelijcks naer de Kercke. Doch dit heeft weynighe daghen ghe-

duert, mits haer quaelen daghelijcks toe-namen. Naer dat sy van Sittaert weder-gekeert was, vraeghde sy van *Ioanna* haeren brief, inden welcken sy den tijt ende omstanden van haere doot beschreven hadde: quantsuys begeerigh om desen brief eens te lesen, maer inder waerheyt om dese merckelijcke voorsegghinghe te verberghen, ende aen de naekomelighen dese stoffe van haer grootachinghe tontrecken. *Ioanna* gaf haer eenvoudichlijck desen brief: ende *Agnes*, dien gelezen hebbende, smeet den selven in't vier: met eenigh gevoelen van *Ioanna*, die soo bescheedelijcke ende seldsaeme voorsegghinghe van haere doot geerne soude behouden hebben. Want aldus is gheheel den inhoudt van desen brief verborghen gebleven, behalven een merckelijcke omstandigheyt, die terstont sal verhaelt worden.

Geduerende dese sieckte was *Agnes* seer stil, ende seer af-keerigh van alle besoeck ende van allen t'samen-handel met menschen. Den wille Godts was haer bekent, dat sy in't eynde haers levens allen hemelschen troost soude derven, ende dese dervinghe was soo langhen tijdt haer verfoeck geweest: dus en wilde sy dese Goddelijcke schickinghe niet krencken, met vertroostinghe by de menschen te soecken.

Ioanna merckte dese inwendige verlaetentheyt: soo uyt de groote stilte in de welcke haere Meesterse lach als principaelijck uyt d'openbaeringhe, die *Agnes* in't jaer 1637. van Godt ontfanghen hadde, de welcke aen *Ioanna* bekent was. Want *Ioanna* getuyghet, dat inde sieckte ende doot van haer geestelijcke Moeder alles volbrocht is geweest, dat sy meer als twee jaeren te voren van *Agnes* verstaen hadde. Welcke getuyghenisse

nisse schijnt te steunen op d'openbaeringhe die hier boven beschreven staet, ende misschien op noch voordere fundamenten, die ons onbekent zijn.

Merckende dan, dat haer Meesteresse, die sy den meesten tijdt van soo vele jaeren in soo grooten overvloet van Goddelijcke vreughden gesien hadde; met sonderlinghe inwendighe droefheyt overladen was; ende hier door tot eenigh medelijden beweeght wordende: nam de vryheyt, haer af te vraeghen, hoe dat haeren geest tegenwoordighlijk met Godt gestelt was. Waer op *Agnes* antwoorde: *Onsen lieven Heere geeft my sterckte die in dese verlactentheyt noodigh is.*

By dese inwendighe pijnen der ziele, quaemen de pijnen des lichaems, die gelijk *Ioanna* getuyght, seer groot waeren: want sy, behalven andere pijnelijckheden, door maegherheyt ende afgeteirtheyt heel doorgheleghen was. Sy verdroegh alles met groote verduldigheyt: ende ontfongh seer godtvruchtighlijk d'uyterste Sacramenten, maer meermaels de **H. Communie.**

Gemerckt dat sy door de quaelen van haer katijvigh lichaem, verscheyde diensten noodigh hadde, die men haer op haer bedde ligghende, door 't beletsel vanden muer, niet wel bewijzen konde: heeft men geraetsaem gevonden, haer in een slaep-banck te legghen, niet ongelijk aen een kiste, om haer van verscheyde kanten beter te helpen. Dit geschiede Donderdaghs, als *Agness* Saterdaghs stierf. In dese slaep-banck liggende, seyde *Agnes*: *Godt, sy geloofst, dit is de kiste daer ick soo langh nae verlanght hebbe, nu en sal't niet langh meer dueren.*

Ioanna dit hoorende, wiert indachtigh, dat *Agnes* inden voorgemelden brief, onder andere omstanden

geschreven hadde, dat sy dry daghen voor haer doot levendigh in een kiste soude geleyt worden. Dit scheen wonder, ende en wiert van niemant ghevat, voor dat *Agnes* de voorsyde woorden gesproken hadde: maer door de woorden van *Agnes*, die dese slaep-banck een kiste noemde, wiert dese voorsegghinghe verstaen, die beduydelijk uytgedrukt stont in haeren brief: ende men twijfelde niet, of sy soude, volghens 't ghene in haeren brief uytgedrukt was, den derden dagh sterven, gelijk het oock geschiet is. Dese omstandigheyt was soo merckelijck, dat *Ioanna* die noyt vergeten, ende uytdruckelijck in dese getuyghenisse gestelt heeft.

Pater Simon van den Hove die dry jaeren haeren Biecht vader gheweest was, stont haer by in dese leste sieckte: Ende *Agnes* tusschen alle soo inwendighe als uytwendighe pijnen, bleef tot het leste toe by haer sinnen ende verstant. Als den Saterdagh verschenen was, op den welken sy volghens haer voorsegginghe, soude sterven, ende haeren Biecht vader ghenootsaecht was naer huyste gaen, om Misse te doen, stont hy eenen anderen Pater, om daer-en-tusschen by de sieckete blijven.

Terwijl den dat desen Pater inde naeste kamer, ende *Ioanna* by haere Meesterisse was, seyde *Agnes* tot *Ioanna*: Seght my wat goets. Hier door wiert *Ioanna* beschact: Soo om haer groote ombequaemtheydt, ghelijck sy seght; als om de groote verheventheyt van den geest van *Agnes*. Nochtans was in dit stuck, ghelijck sy al tijdt in andere saecken gheweest hadde, aen haer gheestelijcke Moeder ghehoorsaem: ende seyde: *Onsen Bruydegom begeert van V.L. dat ghy hem eenighsins gelijk wort: want hy oock tot het leste toe in groote verlaetenheydt met volle*

volle verstant gheleden heeft. Dit is veel pijnlijcker, dan dat men in't leste van sijn leven buyten verstant licht: want als men buyten verstant is, en kan men 't levende gewoelen van de doot niet smaecten. Soo vertrooste *Ioanna* haer Meesterse, met de pijnen die sy ter liefde van haeren Saligh-maecker, naer sijn exempel, onderstont: want kennende den gheest van haere Meesterse, wiste wel dat de pijnen haer vermaeck waeren: Daerom brocht sy de pijnen, die sy lede, voor een troost-reden, die andere onvolmaecte zielen mistroostigh maect.

Terwijl sy met dierghelijke voorworfelen beschic was, quam den Pater die in huys was inde kamer van *Agnes*, ende d'ooghen van de siecke begosten te verduyfteren. *Ioanna* liep spoedelijck om 't volck van den huys by een te roepen: Ende *Agnes* kuste dickwils een Beldeken van onse Lieve Vrouwe, ende het Crucifix: Ende viel aldus in doot-strijdt. Men gaf haer de ghewijde kerse inde handt, voorwerpene de HH. Naemen **JESUS MARIA**: Ende sy was op eenen bodt verschenen, soo men meynde. *Ioanna* riep noch eens, *Agnes*; ende op dat gheroep, gaf *Agnes* noch een teeken van kennisse, ende van scheydinghe, haer hooft heel leegh booghende, ende te samen ghevende haeren gheest, den 7. Januarii 1640. ten thien uren voor middagh.

Haeren Biecht-vader spoedighde sich soo seer als't moghelijk was, om tot de siecke te keeren: maer quam te laet. Den Pater die in haer af-sterven by haer geweest was, loofde Godt, als voor een besonder weldaet, teghenwoordigh gheweest te zijn in haer af-sterven. Sy wiert begraven inde Kercke der Societeit Iesu: ende ider een wilde dit lijk vergeselschappen, oock
sonder

sonder genoot te zijn, om de algemeyne achtbaerheyt van haer deughden ende verdiensten. Soo-men dit gemeyn gevoelen verstant, wierden tot dese begravenisse genoot, den Raedt, de Reken-kamer, den Magistraet, ende de Geestelijcke Dochters: die oock te lijk gekomen zijn.

Vele waerender die Roosenhoeykens ende thientjens aen dat weerdigh lichaem streken, ende ten deel van haer hayr af-sneden. Een geestelijcke Dochter, die by dat lichaem ghewaect hadde, bekende dien nacht soo wonderlijck in haere ziele beweeght te zijn, dat sy hoogher weederde by dat doot lichaem ghewaect te hebben, als de besittinghe van alle 't goet deser werelt. Wat naer aldan gheschiet is, en weet-men niet: maer *Ioanna* ghetuyght, dat dese Dochter, van dien tijdt wonderlijck gedreven wiert, om met meerdere verlooche-nisse van haer selven in alle deughden voort te gaen: Ende dat sy tot het leste haers levens (dat maer onder-half jaer en duerde) in dit goet voor-nemen stantvastigh gheweest is. Sy ghetuyght noch voorder, dat dese Dochter te voren seer geestelijck was: maer voortaan kloeckelijcker, ja veel kloeckelijcker alles door-broken heeft, daer sy tegentheyte ende strijt voelde. Soo dat *Agnes* oock naer haere doot in dese Dochter heeft ingestort den oprechten geest der godtvruchtigheyt, die sy inden loop haers levens sonder vermoetheyt ghetracht hadde te storten in alle zielen.

Dit is de ghetuygenisse die *Ioanna* van de doot van haere Meesterse achter-ghelaeten heeft: meer en kan ick niet segghen, die alleenelijck voor-stelle dat ick beschreven vinde.